

Hoogfeest van Pinksteren, Jaar B, 19 mei 2024 Fred van Kan

Met de uitdrukking “Als Pasen en Pinksteren op een dag vallen” zeggen we dat iets nooit zal gebeuren. Maar als we het Nieuwe Testament goed lezen, dan zou de conclusie weleens kunnen zijn dat beide feesten inderdaad samenvallen. De evangelist Johannes meldt dat al op de dag die wij nu Pasen noemen, Jezus aan zijn leerlingen verscheen, over hen ademde en sprak: “Ontvang de heilige Geest”. Kruisdood, opstanding en begeestering zijn bij hem dus heel direct aan elkaar verbonden. Ook voor Lucas is dat zo, maar hij plaatst de neerdaling van de heilige Geest vijftig dagen na het Joodse Paasfeest of *Pesach* tijdens het Wekenfeest of *Shavoeot*. Hij doet dat niet zonder reden. Tijdens het Wekenfeest wordt herdacht hoe Mozes op de berg Sinaï van de Eeuwige de wet, de tien geboden ontving. Zoals de tien geboden destijds een nieuw begin bewerkten voor het volk Israël, zo zorgt de heilige Geest voor een nieuw begin in de harten van Jezus' leerlingen. Ook wordt tijdens *Shavoeot* de eerste nieuwe oogst van de tarwe gevierd. Voor Lucas zijn de eerstelingen van de oogst de nieuwe leerlingen die door de verkondiging van de apostelen tot geloof komen. Bovendien zegt de *Talmoed*, de mondelinge Joodse overlevering, dat de geboden van de Eeuwige die Mozes verkondigde, in zeventig talen verstaan werden. Dat is precies wat ook Lucas ons meedeelt: ‘ieder hoorde hen in zijn eigen taal spreken’. Zoals de tien woorden die Mozes ontving voor alle volkeren bestemd waren, zo is de blijde boodschap van Jezus van Nazareth die daar op voortbouwt ook voor iedereen bedoeld, tot op de dag van vandaag. Of we nu Johannes of Lucas volgen, hun boodschap is duidelijk. De kruisdood van Jezus maakt niet een einde aan zijn visioen. Dankzij de geestkracht die over zijn leerlingen komt, wordt zijn visioen van gerechtigheid en bevrijding verder gedragen.

Theologen hebben zich gebogen over de Drie-eenheid van Vader, Zoon en heilige Geest. Kwam de Geest nu van Vader en Zoon, of alleen van de Vader? Stond de Vader nu boven de Zoon of was hij aan hem gelijk?

Kerkvaders hebben na heftige disputen het dogma eeuwen geleden vastgesteld: het gaat om de ene God in drie personen. Als kind werd mij dit uitgelegd door drie lucifers aan te steken en de vlammen dan samen te brengen tot één. Ik denk niet dat die kennis mij tot een beter christen heeft gemaakt. Ik laat het dogma dan ook maar rusten. Laten we liever kijken naar wat Pinksteren u en mij vandaag kan zeggen.

De ervaring van de heilige Geest is niet iets van Jezus en zijn leerlingen, nee, die ervaring is geworteld in de Joodse traditie waarin zij staan. Het Joodse volk is altijd al vertrouwd met de kracht van de heilige Geest. Het is de Eeuwige die zo in de schepping werkt. Dat lezen we al in het begin van de bijbel: “De aarde was woest en leeg; duisternis lag over de diepte, en de geest van God zweefde over de wateren.” Ook klonk dat zoeven nog in Psalm 104: “Zendt Gij uw geest, dat wij worden herschapen, Gij geeft de aarde een nieuw gezicht”. Bijzonder sterk klinkt het geloof in de kracht van de Geest in de profetie van Ezechiël. Het Joodse volk ziet in zijn dagen geen toekomst meer, het is verdreven naar Babel en de tempel is verwoest, men zit in droefheid neer: “Onze beenderen zijn verdord, onze hoop is vervlogen, het is met ons gedaan.” Ezechiël profeteert dat de geest van de Eeuwige nieuw leven brengt: “Ik leg pezen op u, bekleed u met vlees en overtrek u met een huid; dan schenk Ik u de levensgeest en u komt weer tot leven.” In deze woorden houdt Ezechiël zijn gehoor voor dat als het volk Israël niet berust in wanhoop en ellende, maar zich openstelt voor de geest van de Eeuwige, er toekomst zal dagen, nieuw leven.

Bouwend op de Joodse traditie en de verkondiging door Jezus en zijn leerlingen viert de kerk alweer bijna tweeduizend jaar de komst van de heilige Geest. Dan zou je denken dat die begeestering inmiddels tot een betere wereld zou hebben geleid. Dan zou je verwachten, dat het Rijk Gods nu toch echt nabij zou zijn. Maar helaas, de weg daar naartoe moet telkens opnieuw worden ingeslagen, generatie na generatie, mens na mens ... En dat vraagt iets van ieder van ons. Je moet er voor openstaan, om, zoals de leerlingen, vol te raken van heilige Geest. We zongen samen vol vuur “Dat wij volstromen met levensadem,” als een uiting van ons verlangen naar inspiratie, naar begeestering, naar nieuw begin in het hier en nu.

Maar als we ons openstellen voor de heilige Geest, de levensadem, waar waait de Geest dan, hoe komen we die dan het spoor? Hier in de Franciscus Xaverius klinkt geen geraas uit de hemel alsof er een hevige wind opsteekt die deze kerk vult. Ook verschijnen er geen vurige tongen, die zich verspreiden en zich op ieder van ons neerzetten. Maar hoe en waar kunnen we de geest dan wel ervaren?

Voor Jezus van Nazareth is dat heel duidelijk. Hij verklaarde zelf in de synagoge dat Gods Geest op Hem rustte "om aan armen de goede boodschap te brengen, om aan gevangenen hun vrijlating aan te kondigen en aan blinden het licht in hun ogen, om verdrukten in vrijheid te laten gaan". Het is dus kennelijk heel eenvoudig:

De Geest is daar waar mensen elkaar de hand reiken,
De Geest is daar waar mensen elkaar in de ogen durven kijken,
De Geest is daar waar niet wordt gezwegen,
De Geest is daar waar recht wordt gedaan,
De Geest is daar waar vrede wordt bewerkt,
De Geest is daar waar wij de aarde met al haar leven respecteren,
De Geest is daar waar mensen bevrijding bewerken,
De Geest is daar waar liefde wordt gedaan.

Als we, u en ik, in ons diepste zelf die geest vrij baan geven,
dan ontketenen we een vuur dat onze omgeving verwarmt,
dan verzetten we bergen, dan bouwen we aan het Rijk Gods en dragen we bij aan een nieuwe aarde.
Dan is niets onmogelijk.

Moge de Geest van recht en vrede in ons wonen!

Veni Creator Spiritus!

Dat wij volstromen met levensadem en weten eindelijk geboren!

Zalig Pinksteren.